

Geschiedenis van de Vertaalengel

Met de Vertaalengel ingesteld door de werkgroep Literair vertalers van de Vereniging van Letterkundigen, worden sinds 2008 personen of instanties bekroond die opmerkelijk verdienstelijk zijn gebleken voor de beroepspraktijk van het vertalen, omdat bijvoorbeeld wordt opgekomen voor de belangen van de vertalers, de aandacht voor het vertalen wordt bevorderd of een bijdrage wordt geleverd aan de verbetering van de kwaliteit van het vertalen.

Van 2008 tot 2013 was de Vertaalengel een plastiek van de Franse beeldhouwer Patrick Chetboun, een wisseltrofee die de winnaar een jaar mochten houden. Vanaf 2014 hadden de prijzen een handzamer formaat: een bijzonder textielontwerp van Alya Hessy. In 2026 heeft de Vertaalengel zijn huidige grafische vorm gekregen die directer en op meer literaire wijze aansluit bij het vak.

Vanaf 2022 wordt de Vertaalengel uitgereikt namens de Sectie Vertalers van de Auteursbond.

2022 - *Filter*, tijdschrift over vertalen kreeg dit jaar de Vertaalengel toebedeeld. Wegens de combinatie van kwaliteit en zelfvernieuwing, van inventarisatie en kritiek, van polemiek en overpeinzing, en de niet aflatende aandacht voor de centrale rol van de vertaler.

2020 - In dit jaar ging de Vertaalengel naar de commissie die de Vertalersgeluktournee organiseert, te weten Hanneke Marttin, Andrea Kluitmann en Nicolette Hoekmeijer. Dankzij hun inspanningen trekken vertalers die zijn genomineerd voor de Europese Literatuurprijs jaarlijks door het land om lezers over hun werk te vertellen, en zodoende aandacht te vragen voor het belang van hun werk voor het brede literaire aanbod in de Nederlandse taal.

2019 - De Vertaalengel ging in 2019 naar de initiatiefnemers en medewerkers van Stichting VertaalVerhaal.nl. De gelijknamige website verzamelt en bewaart niet alleen de verhalen van vertalers, maar wil ook informatie over vertaaltradities en vertaalopvattingen doorgeven aan volgende generaties. En dat ook nog eens in heldere taal en toegankelijk voor een breed publiek. Een waardevolle toevoeging aan het publieke debat over vertaalde literatuur, een Vertaalengel ten volle waard.

2018 - Dit jaar een Vertaalengel voor een onvermoeibare voorvechter van de Zuid- Afrikaanse letteren. Ingrid Glorie organiseert taalfestivals en de Week van de Afrikaanse Roman. Hiermee ijvert ze voor de vertaalde Zuid- Afrikaanse literatuur, waarbij ze de vertalers steevast actief bij haar programmering betreft.

2017 - In dit jaar werd een vertalersdroom werkelijkheid. Het boekenpanel van De Wereld Draait Door, ontvanger van de tegenpool van de Vertaalengel, de Vertaalduivel 2014, bleek zijn leven te hebben gebeterd. Sinds 2016 noemen de panelleden van het populaire televisieprogramma bij de bespreking van vertaalde literatuur altijd de naam van de vertaler(s) in kwestie. Voortaan weet televisiekijkend Nederland dat boeken zichzelf niet vertalen, maar dat daar gedreven professionals aan te pas komen.

2016 - Dit jaar ging de Vertaalengel naar Marco Kamphuis, recensent van NRC Handelsblad. Nadat Marco Kamphuis een recensie had geschreven van de roman *Swanns kant op* van Marcel Proust, waarin hij zijn kritiek op de vertaling van Martin de Haan en Rokus Hofstede niet goed had onderbouwd, maakte hij dat goed door publiekelijk toe te geven dat hij slordig was geweest. Daardoor zette hij de hem toebedachte Vertaalduivel, tegenpool van de Vertaalengel, eigenhandig om in de meer begerenswaardige trofee.

2015 - De Vertaalengel ging dit jaar naar Poetry International. Deze organisatie besteedt al sinds jaar en dag niet alleen veel aandacht aan poëzie uit de hele wereld, maar ook aan de vertalers daarvan, zowel op de website als tijdens het festival zelf.

2014 - De Vertaalengel van 2014 ging naar de redactie van de website van Athenaeum Boekhandel (athenaeum.nl), vooral vanwege de fantastische rubriek met openingszinnen, waarin vertalers beschrijven welke problemen ze tegenkwamen bij de vertaling daarvan en waarom ze voor een bepaalde oplossing hebben gekozen. 'Vertalers krijgen op deze website de plaats die hun toekomst,' aldus de jury.

2012 - In dit jaar is de Vertaalengel uitgereikt aan Dóra Károlyi van de voormalige Hungarian Book Foundation. Zij heeft zich jarenlang met hart en ziel ingezet voor de promotie van Hongaarse literatuur, en voor de vertalers van die literatuur. Ook nu de Book Foundation als gevolg van bezuinigingen is ondergebracht bij een staatsinstelling blijft Dóra zich voor vertalers inzetten.

2011 - De Vertaalengel werd met genoegen toegekend aan het VPRO-programma De Dode Dichters Almanak van Hans Keller, geproduceerd door Ine Waltuch. Zij namen tijdens de Vertaalslag in De Balie de wisseltrofee persoonlijk in ontvangst.

2010 - De Vertaalengel werd toegekend aan Jo Radersma voor de toegewijde manier waarop zij zich inzet voor het werk van vertalers en het vertalen als zodanig. De wisseltrofee werd haar overhandigd tijdens de Vertaalslag in De Balie, na een forumdiscussie over het thema 'vertaalkritiek' onder leiding van Lidewijde Paris.

2009 - Op 12 maart 2009 vond in Perdu een debatwedstrijd plaats met als inzet de Vertaalengel. De winnaar was Maarten Asscher, die de Vertaalengel een jaar lang als huisgenoot mocht hebben.

2008 - De Vertaalengel werd toegekend aan Maarten Huygen voor zijn artikel in NRC Handelsblad over het normtarief voor literaire vertalingen. Maarten Huygen gaf in alle bescheidenheid te kennen dat het schrijven van dit soort artikelen gewoon zijn vak was, en daarvoor bekroond te worden met een Engel vond hij te veel eer. De wisseltrofee werd om die reden niet aan de winnaar overhandigd.

De huidige grafische Vertaalengel, bestaande uit het gedicht 'Der Engel' van Rainer Maria Rilke, een zevental vertalingen en een van Hendrik Werkmans engelen uit zijn *Chassidische legenden*, werd samengesteld door Hans Kloos en vormgegeven door Melle Hammer.